

**DET KONGELIGE
KUNNSKAPSDEPARTEMENT**

Kunnskapsministeren

Skoleeiere/private skoleeiere

Deres ref

Vår ref

Dato

16/2262-

03.02.2017

Invitasjon til å delta i pilotering lærerspesialister og spesialistutdanninger for lærere

Regjeringen ønsker å beholde gode lærere i klasserommet slik at de kan bidra til mer læring for elevene. Utfordringen har vært at lærere som ønsker en karriereutvikling som gir andre og nye utfordringer, har forsvunnet ut av klasserommet og over i skoleadministrasjon.

Derfor har vi i tråd med strategien *Lærerløftet - På lag for kunnskapsskolen* gjennomført en pilotering av nye karriereveier for lærere i form av lærerspesialister. Målsettingen er å gi lærere som ønsker nye utfordringer og profesjonell videreutvikling, samtidig som de fortsetter arbeidet i klasserommet, bedre muligheter til det. Fra høsten 2015 har 37 skoleeiere deltatt i piloteringen med totalt 205 lærere i toårig engasjement som lærerspesialist.

Det har vært stor interesse for å delta i piloten, og vi har derfor bestemt å forlenge den med to nye år. Frem til nå har tilbudet vært rettet mot realfags- og norsklærere, men utvides nå også til å gjelde yrkesfag og praktiske og estetiske fag. I tillegg økes antallet lærerspesialister til 300.

Fylkeskommuner, kommuner og private skoleeiere inviteres med dette til å søke om å delta i den videre piloteringen av funksjon som lærerspesialist.

Videre ble det høsten 2016 startet opp en pilotering av lærerspesialistutdanning for samme målgruppe. Spesialistutdanningen er en videreutdanning på masternivå i fag og er innrettet mot spesialistfunksjonen.

Dette er spesialister som skal bli kjempegode både faglig og i fagdidaktikk. Utdanningen skal komme lærerkolleger til gode når de kommer hjem til sine skoler. Spesialistene blir blant annet gode på å observere andre læreres opplegg og på å veilede, og skal på den måten bidra til konkret utvikling av undervisning og læring i fagene.

Det tilbys spesialistutdanning i matematikk ved NTNU, i samarbeid med Matematikksenteret, og i norsk med vekt på lesing og skriving ved Universitetet i Stavanger, i samarbeid med Lesesenteret og Skrivesenteret. I overkant av 40 lærere deltar på spesialistutdanningene i 2015-2017. Også denne piloten forlenges med to år og utvides med 45 nye studieplasser.

Kommuner og private grunnskoler inviteres til å delta i videreutdanning for lærere som ønsker spesialistkompetanse i matematikk, eller i norsk med vekt på lese- og skriveopplæring. Målgruppen for spesialistutdanningen i matematikk er lærere på ungdomstrinnet. Spesialistutdanningen i norsk er rettet mot grunnskolen, fortrinnsvis for trinn 1-7.

Det er mulig å søke om å delta i én eller begge piloteringene. Skoleeiere som har deltatt i piloteringen i 2015-2016 og som ønsker å fortsette, må søke på nytt.

Det har vært mange positive tilbakemeldinger fra lærere og skoler som har deltatt så langt og jeg håper mange vil bruke denne muligheten til å delta i piloteringen videre. Det vil også gi en mulighet til å påvirke hvordan en slik ordning kan se ut etter endt pilotering.

Med hilsen

Torbjørn Røe Isaksen

Vedlegg:

1. Beskrivelse av lærerspesialistordningen og søknadskriterier
2. Beskrivelse av lærerspesialistutdanningen og søknadskriterier

DET KONGELIGE KUNNSKAPSDEPARTEMENT

Kunnskapsministeren

1. LÆRERSPESIALISTER

Formål og oppgaver

Funksjonen som spesialist skal bidra til at dyktige lærere opplever gode faglige utviklingsmuligheter og ønsker å fortsette å undervise. Den skal også bidra til å styrke det kollektive profesjonsfellesskapet og utvikling av skolen som lærende organisasjon.

Undervisning skal utgjøre størsteparten av en lærers spesialistfunksjon innenfor ett av følgende fagområder:

- Realfag
- Norsk, med særlig vekt på lese- og skriveopplæring
- Et praktisk-estetisk fag
- Yrkesfag

I tillegg til arbeid med egen undervisning i faget, kan lærerspesialisten ha flere andre oppgaver som er relevante innenfor spesialiseringsområdet. Disse kan *for eksempel* være å:

- være faglig oppdatert på skoleutvikling, forskning og fagdidaktikk
- vurdere behovet for, og ta initiativ til, at det gjennomføres faglig skolebasert vurdering
- vurdere behovet for, og ta initiativ til, at det gjennomføres arbeidsplassbasert kompetanseheving og kollegaveiledning
- vurdere behovet for, ta initiativ til og lede faglige prosjekter
- samarbeide med universiteter og høyskoler i utviklingsprosjekter
- bidra til utviklingsarbeid knyttet til tidlig innsats, andrespråkspedagogikk eller pedagogisk bruk av IKT

Hvilke oppgaver som er mest relevante for den enkelte lærerspesialist må vurderes på grunnlag av den enkelte skoles utfordringer og aktuelle lokale initiativ og tiltak.

Vi understreker at funksjonen som spesialist i et fag skal bidra til faglig styrking, og ikke være en administrativ ressurs. Lærerspesialistfunksjonen skal forbeholdes lærere som har undervisningsoppgaver ved skolen, og ikke kombineres med andre funksjoner som fører lærerspesialisten over i administrative stillinger i skolen eller kommunen.

På videregående skoler med yrkesfaglige utdanningsprogram innbefatter ordningen både lærerspesialister i fellesfag som realfag og norsk, og yrkesfaglærere. Disse vil ha et felles ansvar for å bidra til å utvikle skolens kultur for samarbeid om en helhetlig, yrkesrettet og relevant undervisning.

Skoleeier må legge til rette for at lærerspesialistene kan delta i nettverk med andre lærerspesialister.

Krav til kvalifikasjoner for lærere i spesialistfunksjon

- Lærere i spesialistfunksjon skal tilfredsstillende de formelle kravene for tilsetning i skolen, jf. opplæringsloven § 10-1, og ha relevant kompetanse for undervisning i det faget som utgjør hovedinnholdet i spesialistfunksjonen, jf. opplæringsloven § 10-2
- Det stilles krav om minst 60 studiepoeng fordypning i spesialisingsfaget
- Det stilles krav om minst fem års erfaring som lærer

Når det gjelder erfaring må *flere av punktene* under være oppfylt i tilfredsstillende grad:

- Har gjennomført utviklingsprosjekter innenfor spesialisingsområdet sammen med andre
- Har hatt ansvar for å følge med på, bruke og dele forskning/fagutvikling innenfor spesialisingsområdet
- Har hatt ansvar for veiledning av kolleger innenfor spesialisingsområdet
- Har deltatt aktivt i det lokale arbeidet med læreplaner innenfor spesialisingsområdet
- Har vist god evne til å utvikle og forbedre undervisningen og til å reflektere og kritisk vurdere undervisningspraksis og elevenes læring sammen med andre lærere
- Har vist vilje og evne til å inngå i en åpen delingskultur, støtte kollegaer i deres arbeid, spre gode eksempler og bidra til skoleutvikling
- Har bidratt til utviklingsarbeid knyttet til tidlig innsats, andrespråkspedagogikk eller pedagogisk bruk av IKT

Vurdering av om kandidater for lærerspesialistfunksjon er kvalifisert skal gjøres av arbeidsgiver i samarbeid med hovedtillitsvalgt/tillitsvalgt og kvalifisert(e) fagperson(er). Sistnevnte skal være godt kvalifisert innenfor det aktuelle fagområdet, og kan enten komme fra egen skole, en annen skole eller fra UH-sektoren. Arbeidsgiver har det endelige ansvaret for å ta beslutningen om hvem som skal tilsettes.

Finansiering

Det prøves ut to ulike finansieringsmodeller for funksjonen som lærerspesialist:

Modell 1 gir 48 000 kr per år i lønnstillegg (4 000 kr i måneden) per lærer. I denne modellen forventes det at lærerne bruker den tiden de allerede har til disposisjon til å utføre oppgavene i funksjonen

Modell 2 kombinerer lønn og redusert undervisningstid. I denne modellen kan inntil halvparten av lønnstillegget brukes til reduksjon av undervisningstid.

I begge modellene forutsettes det at skoleeier bidrar med halvparten av finansieringen. Det statlige tilskuddet vil gjelde for skoleårene 2017/18 og 2018/19. Skoleeier må oppgi i søknaden hvilken modell de ønsker å pilotere.

Søknad

Det er skoleeier, det vil si kommuner, fylkeskommuner og private skoleeiere, som søker om å delta i piloteringen. God forankring i personalet er avgjørende for at lærerspesialistene skal få legitimitet og for at skoler skal lykkes med lærerspesialistordningen. Det forutsettes derfor at skoleeiere involverer arbeidstakersiden i prosessen med å velge modell, skoler og deltakere til piloten, og at lærere og tillitsvalgte inviteres til drøftinger om deltakelse i piloten og til diskusjoner om faglig innretting av funksjonen.

I søknaden ber vi om en omtale av:

- hvilke utfordringer funksjonen som lærerspesialist er forventet å bidra til å løse
- hvordan tiltaket skal bidra til å styrke kompetansen i lærerkollegiet og skolen som lærende organisasjon
- hvordan skoleeier og skolens ledelse vil følge opp funksjonen
- hvordan søknaden er forankret hos lærere, skoleledere og tillitsvalgte i kommunen /fylkeskommunen

Skoleeiere som søker om *forlengelse* av deltakelse i piloten, bes i tillegg om å beskrive kort:

- hvordan ordningen har vært innrettet i kommunen/fylkeskommunen/privatskolen
- hvilke konkrete oppgaver lærerspesialistene har hatt
- hva ordningen har bidratt til for skolen som lærende organisasjon
- hvordan ordningen har vært forankret hos lærere, skoleledere og tillitsvalgte i kommunen/fylkeskommunen

Søknad om å delta i pilotering av lærerspesialistfunksjonen leveres elektronisk til Utdanningsdirektoratet. Følg denne lenken på Udir.no:

<http://www.udir.no/larerspesialister>

Utdanningsdirektoratet foretar den endelige utvelgelsen av deltakere til pilotene og vil gi tilbakemelding til søkerne. I tilbakemeldingen vil direktoratet legge ved en *mal for utlysning* av funksjon som lærerspesialist som kan benyttes ved lokal tilsetting.

Ved utvelgelse av deltakere vil det bli lagt vekt på at vi får varierte erfaringer med ulike kommunestørrelse, størrelse og typer skoler. På yrkesfag er det ønskelig at det deltar både fellesfaglærere og yrkesfaglærere. Det legges også vekt på at skoleeier har en plan for hvilken funksjon lærerspesialistene skal ha og hvordan funksjonen skal følges opp av skoleeier og skoleledere.

Pilotering av funksjon som lærerspesialist skal evalueres. Evalueringen skal bidra til å gi nasjonale utdanningsmyndigheter og partene i arbeidslivet et kunnskapsgrunnlag for å vurdere mulige fremtidige ordninger for karriereveier for lærere.

2. LÆRERSPESIALISTUTDANNINGER

For lærerspesialistutdanningen i matematikk er målgruppen matematikklærere på ungdomstrinnet.

For lærerspesialistutdanning i norsk med vekt på lese- og skriveopplæring er målgruppen norsklærere i grunnskolen, fortrinnsvis for trinn 1-7.

I tillegg til fordypning i fag og fagdidaktikk, omfatter videreutdanningen temaer som aksjonsforskning, skoleutvikling, veiledning og kollektiv profesjonsutvikling, og utprøving og læring i praksis.

Utdanningen omfatter 60 studiepoeng på masternivå og gjennomføres over to år. I utprøvingen vil NTNU tilby 20-25 studieplasser i matematikk og Universitetet i Stavanger tilby 20-25 studieplasser i norsk, med særlig vekt på lese- og skriveopplæring.

Krav til opptak

Det stilles krav om 60 studiepoeng i fordypningsfaget (matematikk eller norsk) og minst fem års erfaring som lærer.

I tillegg bør følgende elementer telle positivt med i vurdering av kandidatene:

- Har gjennomført utviklingsprosjekter innenfor spesialiseringsområdet sammen med andre
- Har hatt ansvar for å følge med på, bruke og dele forskning/fagutvikling innenfor spesialiseringsområdet
- Har hatt ansvar for veiledning av kolleger innenfor spesialiseringsområdet
- Har deltatt aktivt i det lokale arbeidet med læreplaner innenfor spesialiseringsområdet
- Har vist god evne til å utvikle og forbedre undervisningen og til å reflektere og kritisk vurdere undervisningspraksis og elevenes læring sammen med andre lærere
- Har vist vilje og evne til å inngå i en åpen delingskultur, støtte kollegaer i deres arbeid, spre gode eksempler og bidra til skoleutvikling
- Har bidratt til utviklingsarbeid knyttet til tidlig innsats, andrespråkspedagogikk eller pedagogisk bruk av IKT

Jeg gjør oppmerksom på at det er universitetenes opptakskrav som gjelder, og at NTNU og Universitetet i Stavanger vil foreta selve opptaket. Skoleeier må derfor vurdere lærernes kompetanse opp mot disse kravene.

Krav til gjennomføring

Studiet har arbeidskrav som innebærer at studentene skal utvikle og utforske egen undervisningspraksis, i tillegg til å igangsette utviklingsprosesser på egen skole. Til forskjell fra ordinære videreutdanningstilbud gjennom Kompetanse for kvalitet, vil lærerspesialistutdanningene kreve større grad av tilrettelegging, og at studentene i større grad jobber mot profesjonsfellesskapet på skolen. *Det er derfor en forutsetning for deltakelse at skoleeier og skoleledelsen legger til rette for dette.*

Finansiering

Staten vil finansiere studieplassene og bidra med økonomisk støtte til studentene etter modell av vikarordningen for norsk og engelsk i *Kompetanse for kvalitet*. (60 prosent statlig finansiering, dvs. et statlig bidrag på 180 000 kr. per 30 studiepoeng.)

Søknad

Vi oppfordrer kommunene til å søke for minst to lærere. I fordelingen av studieplasser vil det bli lagt vekt på å få varierte erfaringer med utgangspunkt i kommunestørrelse og en geografisk spredning.

Søknad leveres elektronisk til Utdanningsdirektoratet. Følg denne lenken på Udir.no

<http://www.udir.no/larerspesialister>